

ETICKÝ ŘÁD

Etický řád Centra adiktologické prevence stanovuje zásady profesního chování a jednání zaměstnanců společnosti zařazených. Je základní etickou normou jejich vystupování především vůči klientům. Tento etický řád je součástí Organizačního řádu a jeho nedílnou součástí je Etický kodex zaměstnanců Centra adiktologické prevence a terapie.

I.

Základní ustanovení

Etický řád navazuje na základní práva a povinnosti zaměstnanců uvedené v zákoníku práce v oblasti obecných etických norem chování a jednání. Dodržování zásad v něm uvedených spolu s následujícími zásadami bude mít vliv na hodnocení zaměstnance společnosti a jejich profesní růst, zásadní porušování pak může být posuzováno jako porušení pracovní kázně se všemi vyplývajícími důsledky.

Zaměstnanci Společnosti, přijímají a respektují Etický kodex zaměstnance CAP jako jeden ze svých morálních závazků. Uvědomují si, že jeho akceptování se výraznou měrou podílí nejen na rozvoji základního bezpečí pro pracovní spojení s klienty a interpersonální vztahy uvnitř společnosti, ale i na rozvoji jednotlivých služeb a v neposlední řadě na rozvoji vztahů vůči široké veřejnosti.

Celá Společnost si uvědomuje, že základní principy, které má každý zaměstnanec ctít a spoluvytvářet jsou odpovědnost, profesionální přístup a kvalita, které lze dále spatřovat v následujících tezích:

1. Kládeme důraz na vysokou kvalitu vlastní práce, chápeme ji jako jednu z možností, jak vytvářet nejvyšší hodnoty;
2. Usilujeme o vysokou úroveň všech poskytovaných služeb;
3. V rámci rozvoje společnosti se snažíme být otevřeni inovačním procesům;
4. Kládeme důraz na vzájemně otevřenou komunikaci, dostupné informace poskytujeme seriózně, pravdivě a včasně;
5. Za základ naší činnosti považujeme týmovou spolupráci a její konstantní udržování;
6. Respektujeme ujednaná rozhodnutí, dbáme na to, aby byla vždy v souladu s platnými zákony, normami, předpisy standardy a obchodními podmínkami;
7. Podporujeme profesionální růst zaměstnanců;
8. Ctíme mezilidské vztahy uvnitř i vně společnosti založené na vzájemném respektu a důstojnosti;
9. Uvědomujeme si, že jsme nositeli hodnot společnosti;
10. Ctíme poslání společnosti.

Text tohoto dokumentu stanovuje vnitřní etický standart závazný pro všechny zaměstnance společnosti.

Vzhledem k činnostem, které zaměstnanci společnosti ve své praxi vykonávají, Etický kodex zaměstnanců CAP přímo nebo obsahově podléhá Etickému kodexu sociálních zaměstnanců české republiky, Etickému kodexu České asociace pro psychoterapii, Etickému kodexu zaměstnanců v adiktologii a Etickému kodexu pracovníka primární prevence rizikového chování.

Ia

Etika v praxi společnosti

Profesní praxe zaměstnanců společnosti ve vysoké míře zahrnuje práci s lidským vztahem a v lidském vztahu. Stanovením a dodržováním etických standardů si společnost klade za cíl zejména:

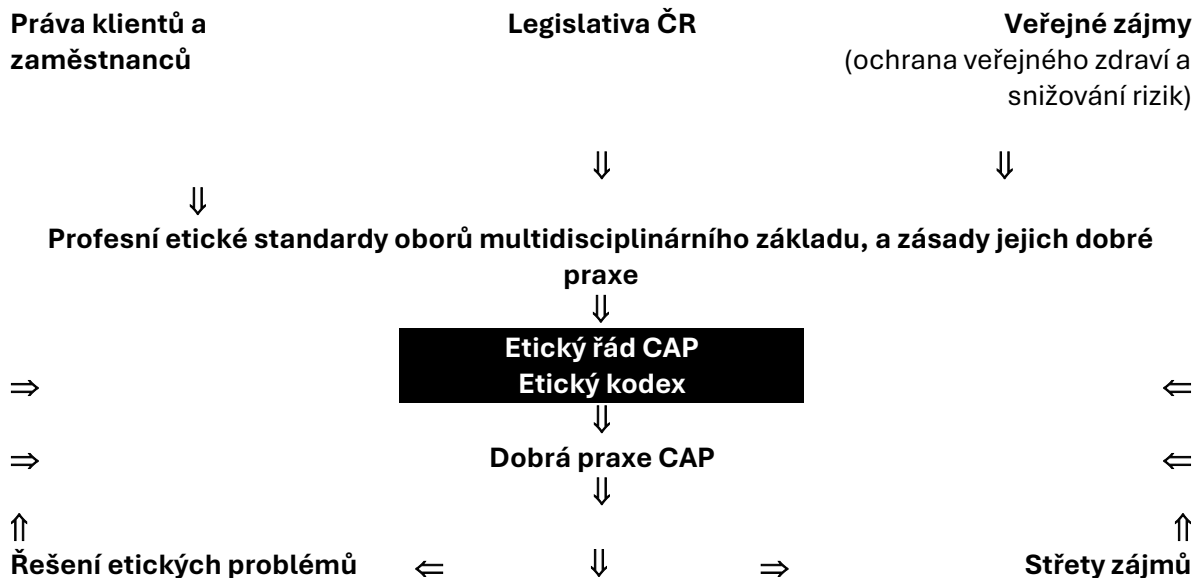
- Ochranu práv, zdraví, bezpečí a důstojnosti klientů společnosti.
- Ochranu práv, zdraví, bezpečí a důstojnosti zaměstnanců společnosti.
- Ochranu veřejného zdraví a snižování společenských rizik plynoucích ze závislostního chování.
- Udržitelnost koncepce služeb poskytovaných společností a jejího rozvoje v souladu s posláním společnosti.
- Srozumitelnost pravidel spolupráce a jasné ohraničení dobré praxe.

Ib

Prostupnost etických standardů praxí společnosti

Společnost stanovuje základní etické principy, Etický kodex, související dokumenty a mechanismy pro jejich uplatňování. Jednotlivé Služby provádějí v souladu s výše uvedeným místní úpravy, je-li to nezbytné, tak aby zohlednily specifika plynoucí z jejich praxe:

Prostupnost etických standardů praxí společnosti

II.

Základní teze etických standardů

Společnost stanovuje svůj Etický řád a Etický kodex pracovníka na základě následujících tezí:

IIa

Využití veškerého odborného potenciálu ve prospěch klienta;

Je nezbytné, aby zaměstnanci společnosti v rámci své profese a odbornosti věnovali pozornost otázce, zda jsme udělali či děláme vše, co je v našich schopnostech a možnostech. Tato kritická otázka umožňuje udržet poskytovanou službu i profesní výbavu jednotlivců živou, rozvíjející se a působí preventivně proti strnulé nekritické profesní rutině.

Odborným vedoucím na úrovni společnosti i jednotlivých programů je doporučeno udržovat takovou atmosféru v týmech, která umožňuje otevřené kladení kritických otázek a vyjadřování opozičních názorů na procesy a úkony využívané v denní praxi a odborných koncepcích.

Současně je nezbytné setrvalé prohlubování vzdělávání pro udržení a rozvoj odborné kompetence.

IIb

Kultivace vlastní osobnosti a vztahů

Výlučným nástrojem profesní praxe zaměstnanců společnosti je jejich osobnost. Jsou ve vysoké míře vystaveni práci v lidském vztahu a s lidským vztahem. Profese tak klade vysoký nárok na setrvalou kultivaci osobnosti zaměřenou na zralost a kvalitu. C.G. Jung, vyslovil tezi, že „terapeut nemůže posunout klienta tam, kam se nedostal sám.“ S vědomím tohoto principu vytváří společnost pro své zaměstnance takové podmínky, které umožňují vědomé budování hranic mezi osobním a profesním prostorem i možností vlastní profese a pracovní pozice. Společnost dbá na to, aby si protivníci aktivně uvědomovali rizika a zátěž z profese vyplývající a vytváří podmínky pro jejich minimalizaci.

IIc

Nepoškození klienta

„Primum non nocere“ – „především neškodit“, základní teze pomáhajících profesí vzešlá z medicíny je závazná i pro zaměstnance společnosti. Na profese všech zaměření a koncepcí jednotlivých pracovišť je kladena zodpovědnost minimalizovat toto riziko zejména následujícími postupy:

- Omezit svou praxi pouze na ty nástroje, postupy a metody, pro něž je daný zaměstnanec, vzdělán, vycvičen a současně má dostatek zkušeností nebo profesní podpory.
- Zamezit poškození klientů doktrínou pracoviště tím, že budou budovat jasná a srozumitelná pravidla spolupráce respektující základní lidská práva a svobody s jistotou, že jim klienti pracoviště rozumí.
- Na pracovištích, která pracují s komunitními nebo skupinovými formami práce zajistit každému jednotlivci právo na ochranu před negativními vlivy jiných jednotlivců či skupiny.

IId

Zdrženlivost od mimopracovních vztahů s klienty

Vzhledem k povaze profesního vztahu charakteristického nerovnoměrným rozložením moci a zvýšenou závislostí klienta, který současně vyžaduje vytvoření pracovního spojení mezi klientem a pracovníkem, je na všechny členy týmu společnosti kladen požadavek, aby vytvářeli ve své praxi takové podmínky,

- které minimalizují možnost jakékoli formy zneužití profesního vztahu s klientem. Zneužitím se rozumí jakýkoliv prospěch pracovníka na úkor klienta ať již materiální, fyzický, emoční, duchovní či týkající se profesní prestiže.
- které umožňují otevřeně vnímat prvopočátky situací, které mohou ke zneužití směřovat, byť nezáměrného a neuvědomovaného. Společnost doporučuje odborným vedoucím budovat dostatečně otevřenou komunikaci o probíhající práci s klienty a souvisejících procesech na úrovni intervize a jasný a udržovat pravidelný supervizní rámec.

Současně jsou všichni zaměstnanci společnosti důrazně varováni před navazováním mimoprofesionálních vztahů s klienty společnosti. Zejména pak pro charakteristiky profesního vztahu uváděné výše, které neumožňují, aby takto navázaný vztah bezpečně nabyl jiné, např. partnerské či intimní podoby, bez zneužívajících aspektů a výrazné újmy na obou stranách.

Ile

Zachování důvěrnosti informací o klientovi

Vzhledem k povaze profesního vztahu mezi zaměstnancem a klientem, je základním předpokladem budování pracovního spojení zachování důvěrnosti informací o klientovi. Všichni zaměstnanci společnosti jsou vázáni mlčenlivostí. Základ tohoto opatření je zakotven v zákoně. Vzhledem k charakteru služeb poskytovaných společností a individuálním nárokům na budování důvěry v jednotlivých případech, je nutné zohlednit specifické potřeby, a formulovat další vlastní omezení na úrovni jednotlivých typů služeb.

Společnost doporučuje vedoucím programů jasně formovat pravidla zejména v následujících oblastech:

Sdílení individuálně získaných informací v terapeutickém týmu; efektivita týmové práce vyžaduje efektivní předávání informací a vzájemné konzultace. Důvěrnost by se měla vztahovat na tým, nikoliv na jednotlivého člena. Individuální mlčenlivost by měla být rezervována pro zcela výjimečné a dočasné situace. Pacienti či klienti by o těchto pravidlech komunikace uvnitř týmu měli být informováni. Zanedbání a nedůslednost přináší riziko, že tým bude paralyzován individuálně sdělovanými „tajemstvími“. Tento princip se vztahuje i na práci se skupinou.

Předávání informací o klientovi jeho příbuzným a naopak; Pravidla by měla být stanovena a všem vysvětlena tak, aby:

- umožňovala klientovi v terapeutickém prostředí volně hovořit o své rodině, vztazích a problémech,
- zajistila, aby rodina svého člena v terapii podporovala nebo aspoň tolerovala,
- chránila zaměstnance před paralyzujícími tajemstvími a koalicemi s jednou či druhou stranou.

To vše za dodržení podmínky, že mimo povinnost stanovenou zákonem zaměstnanci společnosti informace o klientovi sdělují pouze s jeho písemným souhlasem a v rozsahu a způsobem jím stanoveným. Nikdy bez předchozí identifikace příjemce informací.

Důvěrnost informací vůči úřadům; společnost neuzavírá se žádnými institucemi kontrakty, které by podmiňovaly kontakt s klientem jako závazný s následnou povinností informování, pokud tuto povinnost klient nedodrží, bez informovaného souhlasu klienta, jako jedné ze smluvních stran. Takový kontrakt tedy přichází v úvahu pouze na žádost klienta samého (např. výkon jako součást výkonu správních či soudních opatření za spolupráce s PMS a OSPOD).

Současně je součástí profesní etiky zaměstnanců společnosti povinnost sledovat aktuální novely trestních a přestupkových legislativních úprav, aby byly postupy uplatňované v tomto bodě v souladu s platnou legislativou.

Při ochraně osobních údajů postupuje společnost v souladu se zákonem 110/2019 sb. Poskytnutí důvěrných informací bez souhlasu klienta je možné pouze v následujících případech, v rozsahu nezbytném ve vztahu k účelu:

1. pokud by neposkytnutím osobních či citlivých informací byl ohrožen život či zásadně zdraví klienta (např. při komunikaci s lékařem, kdy je klient v bezvědomí, či neschopen komunikace).
2. pokud si informace vyžádá soud či advokát klienta v trestním řízení (písemná žádost, prokázání příslušnosti a osobní identity obhájce).
3. pokud se klient stal pachatelem závažné trestné činnosti proti pracovníkovi společnosti nebo jeho klientovi v době pobytu v zařízení, či je činnost namířena proti majetku (loupežné přepadení, zhářství, vydírání atd.) a pokud se na situaci vztahuje tzv. oznamovací povinnost¹

Případy, v nichž oznamovací povinnost přebírá přivolaný lékař:

- smrt v důsledku trestného činu
- sebevražda/pokus při důvodném podezření na účast jiné osoby
- zjištění otravy, jejíž zdroj může ohrozit další osoby
- zraněný se střelným poraněním
- nelze-li zjistit totožnost – předání nutných podkladů
- odmítá-li pacient léčbu při podezření na přenosnou nemoc²

Dále je v tomto bodě nutné zmínit, že zdravotnická zařízení a zdravotnické profese mají povinnost mlčenlivosti danou zákonem a zprostit této povinnosti (například pro účely svědecké výpovědi) je může jedině soud. Zda jsou společnosti poskytující nezdravotnické služby opravdu schopny zaručit důvěrnost informací vůči orgánům činným v trestním řízení, není bohužel právně zcela jasné.

II f

Poskytování a rozvoj služeb v souladu s lidskými právy

Služby poskytované společností jsou ve všech případech plánovány, realizovány a rozvíjeny v souladu se základní listinou práv a svobod. Informovat klienty o této skutečnosti, konkrétní podobě obrazu práv v souvislosti s užívanými službami a případných střetech zájmů klientů a zaměstnanců společnosti či společnosti je součástí standardních postupů Služeb společnosti. Společnost za tímto účelem je součástí Organizačního řádu Směrnice pro ochranu práv uživatelů služeb a zaměstnanců společnosti, přecházení a řešení střetů zájmů“. Výčet dotčených práv je součástí tohoto dokumentu.

¹ Neoznámení a nepřekažení dle § 367 – 368 z. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

² Hrozí-li spáchání trestného činu šíření nakažlivé lidské nemoci nebo ohrožení pohlavní nemocí (dle §152 a 155 z. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

Ile

Soulad profesního poslání, názoru a zásad

Pro průběh a rozvoj služeb poskytovaných společnostmi je nutné, aby koncepce Služeb a profesní postoje zaměstnanců zahrnovali jasně ohraničené poslání a zásady, na kterých jsou služby vystavěny a poskytovány, a v souladu se kterými je plánován jejich rozvoj. Vzhledem ke skutečnosti, že služby poskytované společnostmi mají charakter veřejného závazku, je vedoucím programů uloženo dbát na profesní postoje zaměstnanců a vytvářet takové podmínky, aby veškeré informace o této oblasti (i mimo pracovní dobu) byly v souladu s Etickým řádem společnosti.

III.

Etický kodex zaměstnanců CAP

Všichni zaměstnanci společnosti jsou vázáni následujícími etickými principy:

1. Etické zásady obecně

- 1.1 Veškerá péče poskytovaná společnostmi je založena na hodnotách demokracie a lidských práv, které jsou vyjádřeny v Chartě lidských práv Spojených národů, v Úmluvě o právech dítěte a Kodexu o právech pacientů. Dále se řídí zákony tohoto státu, které se od uvedených kodexů odvíjejí.
- 1.2 Zaměstnanci ctí jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, mateřský jazyk, věk, zdravotní stav, orientaci či vyjadřovanou identitu, ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení a bez ohledu na to, jak se podílí na životě celé společnosti.
- 1.3 Základní hodnoty se odvíjejí od práva jedinců na soukromí, důvěrnost, sebeurčení, autonomii a důstojnost. Tyto principy se uplatňují v přístupu ke klientům a musí být v souladu nejen s profesionálními povinnostmi, ale i se zákonem.
- 1.4 Právo každého jedince na seberealizaci je zpochybnitelné, pouze pokud by jeho uplatněním došlo k omezení tohoto práva u druhých osob.
- 1.5 Zaměstnanci společnosti usilují o zajištění vysoké odborné úrovně, přičemž poskytují pouze ty služby, které odpovídají standardům péče platným pro daný typ služby a dosaženým individuálním kompetencím a vzdělání.
- 1.6 Součástí etického přístupu je dobrá vůle pomáhat na základě znalostí, dovedností a zkušeností jednotlivcům, skupinám a komunitám při jejich rozvoji a při řešení konfliktů se společnostmi.
- 1.7 Profesionální odpovědnost má přednost před osobními zájmy.
- 1.8 Zaměstnanec má povinnost chovat se jako zralý a pozitivní vzor.

2. Etické zásady ve vztahu ke klientům

- 2.1 Zaměstnanci společnosti respektují klienty jako rovnocenné partnery se všemi občanskými právy a povinnostmi, včetně zodpovědnosti za své zdraví. Pokud jsou některá práva klientů v zájmu jejich zakázek, byť i dočasně omezena, jsou zaměstnanci povinni o této skutečnosti klienty informovat.
- 2.2 Zaměstnanci společnosti jedná tak, aby chránil důstojnost a lidská práva klientů.
- 2.3 Zaměstnanci společnosti pomáhají se stejným úsilím a bez jakékoliv formy diskriminace všem klientům. Chrání právo klientů na soukromí a důvěrnost jejich sdělení. Data a informace požaduje s ohledem na potřebnost při zajištění služeb, které mají být klientům poskytovány a informuje je o jejich potřebnosti a použití. Žádnou informaci o klientovi neposkytuje bez jeho souhlasu. Pokud použije získané informace /např. ke studijním aj. účelům-kazuistiky, statistické zpracování, zprávy pro instituce/, vždy garantuje anonymitu osobních údajů.
- 2.4 Zaměstnanci společnosti jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozvěděli v souvislosti se svým působením ve Službách společnosti, a které se vztahují ke klientům. Této povinnosti je může zbavit pouze klient nebo jeho zákonný zástupce písemným prohlášením. I v tomto případě jsou však zaměstnanci povinni zvážit zachování mlčenlivosti, pokud je to v zájmu klienta. Tím nejsou dotčena příslušná ustanovení trestního řádu a povinnost vypovídat před orgány činnými v trestním řízení.
- 2.5 Zaměstnanci společnosti hledají možnosti jak zainteresovat klienty do řešení jejich problémů.
- 2.6 Zaměstnanci společnost udržují a rozvíjejí své profesní kompetence, zvědomují a zachovávají hranice profesních kompetencí. Za tímto účelem využívají zaměstnanci systém intervize a supervize stanovený Společností. Pokud v průběhu poskytování služby zaměstnanec shledá, že potřeby případu převyšují jeho kompetence, je povinen klienta předat. Pokud současně převyšují potřeby případu kompetence pracoviště, je povinností předat klienta jiné instituci.
- 2.7. Zaměstnancům společnosti je zakázáno využívat klienty k uspokojování svých sexuálních, emocionálních, náboženských, obchodních a jiných potřeb a přání, nebo pro zisk společnosti. Pokud zaměstnanec naváže mimoprofesionální vztah s jiným členem klientovy rodiny bez souvislosti s případem klienta, je zaměstnanec povinen toto oznámit a zajistit předání klienta do péče jinému zaměstnanci bez této vazby, nebo jiné instituci.
- 2.8. Při poskytování služeb a řešení případu klienta jsou prioritou alternativy vedoucí případ v souladu se zájmy klienta, pokud však současně nedochází k porušení základních lidských práv a svobod jiné osoby. Klient musí být zaměstnancem vždy informován o smyslu, rizicích a následcích plynoucích z volených postupů.
- 2.9. Je povinností zaměstnanců informovat klienty o jejich právech a pravidlech poskytování služeb a provozu Služeb společnosti a dále o jejich právech ve smyslu ustanovení platných právních předpisů o ochraně osobních údajů.

3. Etické zásady ve vztahu k zaměstnavateli

- 3.1 Zaměstnanci společnosti plní odpovědně své povinnosti vyplývající ze závazků svému zaměstnavateli.

3.2 Zaměstnavatel vytváří takové podmínky, které umožňují zaměstnancům závazky přijmout a uplatňovat je v souhlasu s tímto kodexem.

3.3 Zaměstnanci společnosti ovlivňují pracovní postupy s ohledem na co nejvyšší odbornou úroveň služeb.

4. Etické zásady kolegiality

4.1 Zaměstnanci společnosti respektují znalosti a zkušenosti svých kolegů a ostatních odborných zaměstnanců. Vyhledávají a rozšiřují spolupráci s nimi a tím zvyšují kvalitu poskytovaných služeb.

4.2 Zaměstnanci společnosti respektují rozdíly v názorech a praktické činnosti kolegů a ostatních odborníků. Připomínky k nim vyjadřují s ohledem na ochranu pracovního spojení s klienty společnosti důsledně v rámci útvarů k tomu určených případně za využití postupů pro stížnosti.

4.3 Zaměstnanci společnosti jsou povinni konstruktivně spolupracovat s kolegy a odborníky, kteří jsou následně v kontaktu se stejnými klienty. Předávají-li klienta do péče kolegovi nebo jinému odborníkovi, pak je, po vydání klientova písemného souhlasu, informují o dosavadním průběhu péče.

4.4 Zaměstnanci společnosti upřednostňují týmovou spolupráci před separací a individuálním pojetím realizace Služeb zřizovaných společností.

5. Etické zásady odbornosti a povolání

5.1 Zaměstnanci společnosti dbají na udržování a zvyšování prestiže daného typu služby.

5.2 Zaměstnanci společnosti se snaží o zvyšování odborné úrovně své práce a brání tomu, aby odbornou práci prováděl nekvalifikovaný zaměstnanec nebo bez patřičného vzdělání a průpravy.

5.3 Zaměstnanci společnosti jsou zodpovědní za celoživotní vzdělávání a výcvik, což je základní předpoklad pro udržení stanoveného standardu služeb a schopnosti řešit etické problémy.

5.4 Zaměstnanci společnosti ctí kromě tohoto kodexu, také svůj profesní kodex.

5.5 Zaměstnanci společnosti dodržují určenou pracovní dobu s ohledem na případy, které vyžadují neodkladné řešení.

5.6 Zaměstnanců společnosti se týká ohlašovací povinnost v případech určených zákonem ČR.

6. Postupy při řešení etických problémů

6.1 Závažné i méně závažné etické problémy řeší jednotlivé týmy Služeb na pracovních poradách a dále v rámci supervize. Každý člen týmu má mít možnost diskutovat a analyzovat tyto problémy ve spolupráci se všemi stranami, kterých se problém týká.

- 6.2 Úkolem supervize je mj. napomáhat řešit etické problémy a dilemata, které se jednotlivcům a týmu jednotlivých Služeb nedaří řešit z vlastních lidských a odborných zdrojů.
- 6.3 Pokud zaměstnanec společnosti nepovažuje způsob řešení etického problému na úrovni týmu služby za uspokojivý, má povinnost se obrátit na ředitele společnosti, případně na SR a DR Společnosti, následně pak na APAS a výbory příslušných odborných sekcí, jejichž je Služba členem a dále na profesní společnosti a asociace, které určují etické kodexy příslušných profesí.
- 6.4. Tento kodex je závazný pro zaměstnance společnosti v době služby i mimo ni. Mlčenlivost vůči klientům trvá i po ukončení pracovního poměru v souladu s aktuálně platnou právní úpravou o ochraně osobních údajů.